

Бушман І. О.,
кандидат філософських наук, доцент, докторант,
Інститут вищої освіти НАПН України
(Україна, Київ), bushman_irina@bigmir.net

ЦІНІСНІ ОРІЄНТИРИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Головною метою є розкриття соціокультурних орієнтацій сучасного українського суспільства та визначення духовних орієнтацій сучасного студентства у трансформаційному суспільстві. Здійснити філософське обґрунтування необхідності позитивної ретрансляції загальнолюдських і національних цінностей у сучасній вітчизняній соціокультурній простір.

Ключові слова: цінність, соціокультурна орієнтація, система освіти, особистість, ідентифікація.

В умовах бурхливого розвитку українського суспільства постає ряд вкрай важливих питань які потребують осмислення, вивчення, в першу чергу філософського осягнення минулого, і прийняття теперішнього, проєктивного розуміння майбутнього підґрунтя якого закладається вже сьогодні. Це коло питань пов'язаних з процесами державотворення, національного самовизначення, етнічної самоідентифікації, безпеки особи, духовність суспільства, в цілому, та особистості, зокрема.

Оновлення всіх сторін життєдіяльності українського соціуму призводить до вивчення освітньо-виховної складової у формуванні духовності людини. Подальший суспільний прогрес нерозривно пов'язаний з рівнем духовності кожної особистості.

Питання ціннісних пріоритетів розвитку суспільства, людини, формування підвалин соціокультурного простору, відповідаючи потребам часу, завжди були в центрі постійної уваги філософів та предметом фундаментальних наукових досліджень. Аспекти даної проблематики відображенні у працях вітчизняних вчених: В. Андрущенко, М. Горлача, С. Кримського, М. Михальченка, М. Романенка, М. Підлісного та багатьох інших. Протягом останніх років увагу вітчизняних науковців привертає дослідження ціннісних орієнтацій та духовної культури сучасної молоді. Духовні орієнтації студентів досліджувались у працях Т. Г. Аболіної, І. А. Зязюна, В. Д. Бондаренка, А. І. Колодного, В. О. Кудіна, Л. Т. Левчук, В. І. Лубського, В. І. Панченко, П. А. Сауха. Зарубіжні дослідники цього питання це, наприклад, А. Е. Долганова, А. І. Зеленкова, Л. Н. Коган, В. І. Лісовський, М. А. Можейко, М. Н. Руткевич, І. О. Щербаков, Я. О. Яцкевич та багато інших.

Зважаючи на те, що трансформаційні процеси несуть в собі як позитивні, так і негативні тенденції у формуванні духовних ідеалів суспільства, не виключається можливість засвоєння молоддю спотворених, хибних духовних орієнтирів. А. К. Похресника зазначає, що «соціалізація всіх категорій молоді в Україні відбувається у вкрай несприятливих умовах... Така ситуація найбільш негативно впливає на становлення та формування молоді [10, с. 60].

Домінантною соціокультурної орієнтації сучасного студентства є орієнтація на отримання якісної і престижної освіти як засобу для подальшого успіху в економічній, політичній і громадській діяльності, фактору підвищення власної конкурентоспроможності в системі ринкових і демократичних відносин, кар'єрного росту, підвищення добробуту, утвердження свого статусу в колективі (і в суспільстві) та соціального престижу.

В умовах сучасного розвитку основним засобом формування ціннісних орієнтирів молоді є засоби масової інформації, які значно розширюють межі інформаційного простору для кожного наступного покоління. Інформаційність стає новим соціалізуючим фактором для суспільства в цілому, та для молоді в першу чергу. Засоби масової інформації створюють у суспільній свідомості нові взірці діяльності і соціальної взаємодії, консолідують певні форми діяльності. Завдяки своїй поширеності і доступності ЗМІ значною мірою впливають на визначення світобачення, стиль поведінки молоді, формують їх життєві пріоритети.

При цьому, одною з головних функцій засобів масової інформації є поширення масової культури. Л. С. Щенникової зазначає, що «масова культура» завдає значної шкоди людям, особливо впливаючи на погляди молоді людини, тому що збіднює духовний світ людини. Масова культура підносить сурогат як справжнє, формуючи систему цінностей, смаків, яка призводить до того, що в молоді плутаються поняття, псується смак. Наприклад, музику Моцарта можна почути не у виконанні симфонічного оркестру, а пародійному виконанні на електрогітарі, а «Джоконду» бачить не на якісній репродукції в художньому альбомі, а на обкладинці компакт-диску, притому знову ж таки в трансформованому вигляді [7, с. 164].

Це можна пояснити тим, що становлення інформаційного суспільства тягне за собою і зміну ціннісних орієнтацій в суспільстві, відбувається поширення та трансляція загальнолюдських цінностей на все суспільство загалом. Поряд із ЗМІ великого значення набуває Інтернет – глобальна соціально-комунікаційна комп'ютерна мережа, що призначена для задоволення особистісних і групових комунікаційних потреб за рахунок використання телекомунікаційних технологій.

Якщо розглядати таку форму суспільної свідомості, як релігійна, то слід відзначити, що незважаючи на виконання нею багатьох соціальних функцій, вона не домінує у формуванні духовного світу сучасного студентства. Хоча потрібно звернути увагу на те, що на сьогодні в українському суспільстві існує певна невизначеність щодо розуміння релігійності. Складається парадоксальна ситуація, коли людина, визначаючи себе віруючою, не завжди сповідує ту чи ту релігію, і навпаки, вважаючи себе причетною до якоїсь із релігій, не завжди є віруючою [5, с. 35].

Важливим фактором, що забезпечує успішну соціалізацію є формування молоді людини як активного суб'єкта суспільного життя. Втім, за сучасних умов серед студентської молоді зароджується і поширюється саме активізм як перетворена форма соціальної активності. За словами професора Б. В. Новікова, «активізм є активністю суто формальною, такою, що вона розгортається виключно в діапазоні репродуктивних, а не продуктивних, свободотворчих соціальних процесів. А діапазон цей, в свою чергу, є зовнішньо детермінованим, жорстко заданим та контрольованим, строго регламентованим» [14, с. 71].

Різні дослідники по-різному визначають показники соціальної активності, але, як правило, сходяться на тому, що детермінантами соціальної активності є трудова активність, гуманність, культура поведінки, здоровий спосіб життя, активна участь громадян країни у розв'язанні соціально-економічних проблем суспільства,

поліпшенні соціальних умов життя. Виходячи з того, що соціальна активність студентів є складним теоретичним конструктом, оскільки він включає в себе багато показників. Показником соціальної активності також є прояв індивідом особистісної творчості з метою перетворення власного життя та оточуючого соціального середовища, а також розуміння ним суспільної значущості цих перетворень.

Важливим чинником розвитку особистості є моральна форма суспільної свідомості, що домінує в соціумі. Яким чином можливо визначити моральні цінності сучасного студентства? На що або на кого орієнтується сучасна молода людина? Для сучасної України характерна глибока недовіра людей до багатьох проявів його життя: до колективних дій, до суспільних інститутів, до інших людей. Тривала моральна криза суспільства, постійний пошук нових цінностей та життєвих орієнтирів не призводить до досить позитивних результатів. Питання подолання кризи досі є відкритим.

Одним із основних чинників виходу з моральної та соціальної кризи, що характерна для сучасної студентської молоді, повинна стати виражена гуманітарна складова освіти [5, с. 37].

Саме гуманітарна сфера в будь-якому виші надає значний вплив на всі інші сфери життєдіяльності української студентської молоді, на формування її соціокультурних та ціннісних орієнтацій. Головною метою гуманітарної освіти є підготовка та виховання майбутнього покоління молоді.

М. З. Згуровський визначає гуманітарну сферу базовою. Основними моментами формування гуманітарної політики він вказує: «руйнування стереотипів превалювання державного, суспільного над особистим ... правильно спроектувати світові духовні й матеріальні досягнення на власні національні особливості є невідкладним завданням гуманітарної галузі... наші інформаційні інституції повинні використовуватися, для гуманітарних потреб народу, формувати його духовність, лояльне ставлення до національної, вітчизняної проблематики, а не підмінити все це чужою, а іноді й ворожою інформацією, що прославляє лідерство, безвір'я, аморальність» [2, с. 66].

Освіта отримує новий функціональний імператив як інтегральна сфера життєдіяльності, яка супроводжує людину протягом всього її життя, яка визначає, окрім загального рівня розвитку суспільства, життєві перспективи розвитку та статус кожної людини.

Традиційна філософія протягом тривалого часу є загальнофілософською основою аналізу освітньої сфери, в першу чергу аналітичного спрямування. У такому контексті онтологічна сутність освіти це сфера життєдіяльності, крізь яку виражається соціальна сутність людини [16, с. 42].

Специфікою вітчизняних філософсько-освітніх розвідок цього напрямку стали спроби поєднати екзистенційно-особистісний та соціальний виміри освіти, які привели вітчизняних філософів до утвердження соціокультурної домінанти освітньої діяльності.

Орієнтація на соціокультурну методологію дослідження освіти в умовах розвитку інформаційного суспільства сприяла збільшенню значущості освіти як об'єкта вивчення філософії. Зокрема, розробка теорії та практичних програм соціальної модернізації по-новому висвітлили роль освіти як фактора модернізаційних змін.

У рамках модернізаційних досліджень здійснюється узагальнюючий аналіз проблем формування нової системи ціннісної орієнтації та мотивів і моделей поведінки; взаємозв'язку культур у контексті адаптації загальноцивілізаційного досвіду країнами, що модернізуються; динаміки традицій та інновацій в процесі соціалізації підростаючого покоління країн, що модернізуються тощо. Таким чином, головним предметом філософського аналізу є проблеми освіти як одного з пріоритетних факторів модернізації суспільства [15, с. 105].

Загальносистемні зміни у взаємовідносинах людини та її соціального оточення в ХХІ ст. являють собою принципово новий спосіб інтеграції людини в соціокультурне середовище, коли на перший план виходить онтологічний, екзистенціальний аспект взаємовідношень людини та культури, при якому саме культура є основоположним елементом життя кожної людини та кожного суспільства. Інструментально методологічний раціоналізм техногенного суспільства, що призвів до тотального відчуження людини від свого оточення і від своєї сутності, поступово змінюється смисложиттєвою орієнтацією персонорентризму на синтез природних, культурних та діяльнісних компонентів людського буття.

Особливості соціокультурних процесів в Україні визначають переважно ціннісно-орієнтаційну специфіку змісту та реалізації національної культурологічної парадигми, а не її загальноцивілізаційний зміст. Тобто, саме особливості та перспективи розвитку України кінця ХХ – початку ХХІ ст., у першу чергу, визначають соціальні основи та субординацію цінностей національної культури [6, с. 191].

Тому аналіз теперішньої соціокультурної ситуації можна вважати висхідним пунктом соціально-філософського обґрунтування параметрів українського культурологічного виміру, і саме в основі цього аналізу має лежати проекція загальноцивілізаційних тенденцій розвитку на культурнонаціональне середовище українського суспільства.

У сучасних умовах різкого зростання потенційної відповідальності кожної людини за свою діяльність, у зв'язку з різким збільшенням можливостей окремої людини необмежено впливати на векторність та сутність соціальних і культурних процесів, зважаючи на рівень деструктивного впливу людства на природу, який досяг таких небачених масштабів, що руйнується і соціальне середовище людського існування, в умовах існування інших глобальних загроз (техногенні, космічні катастрофи, цивілізаційна криза, стихійні лиха) підвищується значення етичного виміру людського буття у світі, і це змушує людство переосмислювати спосіб нашого ставлення до природного й соціального середовища, виробляти загальні ціннісні пріоритети, загальноприйнятні форми взаємостосунків, створювати спільний соціокультурний простір, метою якого має стати збереження цивілізації та закладання майбутнього фундаменту для розвитку людства [6].

Особливо складними ці процеси є для України як для транзитивного суспільства [9, с. 66], оскільки відбір і засвоєння загальнолюдських цінностей здійснюється в модернізаційних умовах формування власних національних пріоритетів, національної самосвідомості,

культури, економіки, активного державотворення тощо. Тому філософське осмислення ціннісних, культурологічних засад розбудови як сучасного світового, так і українського суспільств, проєкція загальноцивілізаційних тенденцій розвитку на культурно-національне середовище українського суспільства є особливо актуальними питаннями для теорії і практики сучасної науки.

Формування індивідуального та соціального рівнів ціннісного фундаменту це важливий аспект існування нації та держави, особливо вагомим він є для майбутнього процесу державного будівництва. Країна з багатим історичним досвідом, національною традицією, у продовж багатьох років намагалася створити соціокультурні основи для вирішення нагальних проблем сьогодення.

Відтак досягнення українського соціуму (створення незалежної держави, соціальна модернізація, інтеграція у європейську та світову спільноти) можуть бути реалізовані або сформовані лише на основі системного соціокультурного проєктування [6].

Ціннісні основи модернізаційних та державотворчих процесів формуються насамперед як визначення ціннісної інтерпретації їх соціокультурної основи – української ідентичності, яка сьогодні трактується не як всеохоплююча монолітна тотожність, а як така, що пов'язана з процесуальністю, діалогічністю і темпоральністю. А тому зрозуміло, що не можна просто «відродити» національну ідентичність – її можна лише вибудувати заново, синтезувати, враховуючи як особливості постійно змінної дискурсивної формації, так і нові якості суб'єктивності [6].

Формування та фактичне входження цінностей в наше життя, як керівництв до дії є наслідком тривалих та складних процесів. Першою підставою для виникнення такого явища як цінність є особливості людської психіки, потреба людини мати перед собою орієнтири для діяльності. Адже такий орієнтир дозволяє людині орієнтуватись на стереотип, взірць, що закріплені у вигляді цінностей, ідеалу [11].

Значною мірою розуміння сучасних цінностей залежить від особливостей ідеологічної системи, стану трансформації політичної системи та суспільства в цілому, його національних та цивілізаційних ознак, пов'язаних з національною культурою, моделі та особливостей економічного розвитку, характеру історичної епохи та масштабів зумовленого нею впливу на розвиток окремо взятої країни тощо. Формування системи цінностей особистості та соціальних груп проходить за активною участю різних соціальних інститутів, при безпосередній участі держави, її цілеспрямованого та послідовного впливу.

Якщо виокремити особливості різних ціннісних систем, то слід відзначити такі моделі їх взаємодії: конфліктна модель (гостра та згладжена – військова / економічна/культурна протистояння); поглинання (ціннісна система, що має слабше підґрунтя (матеріальне чи духовне) зникає внаслідок конфлікту систем); асиміляції (сильніша ціннісна система поглинає слабшу, включаючи в себе елементи переможеної системи); інтеграція – з двох ціннісних систем утворюється абсолютно відмінна третя [1, с. 35].

Таким чином, стабільність суспільства передбачає розробку та створення стійкої системи пріоритетних цінностей. Це потребує визначення базових цінностей,

довкола яких згрупуються інші цінності та ідеї, утворюючи безпечні умови для існування людини, суспільства в цілому.

Відповідна новітня система цінностей, спрямована на об'єднання суспільств та людей, на забезпечення гідних та безпечних умов життя людини (особи) в сучасному суспільстві. Зрозуміло, що аналіз ціннісних основ безпеки особи є основою для формування політики регулювання ціннісної системи українського суспільства, насамперед через політичну дію особи та суспільних груп.

Згідно концепції американських дослідників Алмонда і Верби, політичні ідентифікації можна визначити як одну з найсуттєвіших складових політичної свідомості, що відображає зміст і якість ставлення суб'єкта до політичних об'єктів і фіксується за виявами причетності індивідів до нації, держави, міста, тих чи тих соціально-політичних угруповань. Емпіричними показниками виміру політичних ідентифікацій є наступні: оцінювальне ставлення до діяльності різних партій, рухів, організацій; рівень інформованості про партійні програми і ступінь їх підтримки (так звана партійна ідентифікація); відчуття причетності до нації (національна ідентифікація), держави, міста [12, с. 46].

Серед сучасних дослідників ціннісну тематику активно розвиває Роналд Інглехарт. Відповідно до його ранніх досліджень 60-х років, молоді люди в розвинених країнах зростали в епоху, коли їх базові матеріальні потреби вже були задоволені, що поставило на перший план цінності, пов'язані з самовираженням, зокрема у сфері політики [12]. Таким чином, аспект політичних уподобань студентів нинішньої ситуації в суспільстві є вагомим етапом розвитку та формування особистості. Ще одна характеристика політичної свідомості, яка, з одного боку, зумовлює політичну ідентифікацію індивіда, а з іншого боку, сама є результатом впливу політичних уподобань, – це політичні цінності. Алмонд і Верба розглядають політичні цінності як найсуттєвішу складову політичної культури, так званий оціночний компонент, який вирізняється поряд із пiзнавальним і емоційним [4].

Найбільш поширеним є розгляд цінностей як високого ступеня значущості певних явищ та/чи предметів реального світу, що зумовлено потребами та інтересами соціального суб'єкта. Особливістю цінності є те, що цінність існує лише в її значущості для суб'єкта (на думку Р. Лотце). У свою чергу безпека розглядається як стан об'єкта (людини, суспільства, держави, співтовариства, базових цінностей, життєво важливих інтересів, матеріальних об'єктів, інституцій тощо) та його властивість запобігати руйнівним впливам (небезпекам, загрозам, викликам) і здатність об'єкта до стабільного існування.

Таким чином, синтез процесів соціокультурної та національної самоідентифікації українського народу, що здійснюється у ході будівництва незалежної держави, означає реалізацію специфічного соціокультурного проєкту, складовими якого слід вважати, в першу чергу, відродження культурної історичної пам'яті, рефлексію всього без винятку попереднього культурно-історичного досвіду та його реконструкцію на основі нової системи цінностей та орієнтації.

У даному контексті система освіти виступає тим інструментом, який здатен сформувати, донести, осмислити та прищепити цінності особистості, що в свою чергу надає можливість надати вектор розвитку або суспільства або людини. Цій процес формування системи цінностей може

включати в себе будь які особливості, або підсистеми (як то політична система цінностей, духовність). Загалом на сьогодні вже визначилося проблемне поле філософсько-освітніх досліджень, хоча стосовно сутності цієї сфери філософського знання продовжують точитися дискусії. Разом з тим, відносно малодослідженою проблемою продовжує залишатися аналіз специфіки філософсько-освітнього знання [3, с. 159].

Враховання в процесі впровадження освітньої політики сучасного стану ціннісних орієнтацій українського студентства, а також визначили, що трансформація суспільної свідомості відбивається значним чином на всіх сферах життєдіяльності студентської молоді. У здійсненому аналізі акцентовано увагу на проблемі відсутності гуманістично спрямованої та загальнонавчальної ідеологічної системи, спроможної значним чином впливати на формування духовної культури студентів. Існування, визнання й поширення тієї або іншої системи цінностей, нерозривно зв'язано як з економічною й військовою міццю суспільств, що підтримують дані цінності, так і з особистим бажанням людей боротися за свої права.

Список використаних джерел

1. Горлинський В. В. Феномен безпеки як об'єкт аксіологічної рефлексії // Мультиуніверсум. Філософський альманах. – К.: Центр духовної культури. – 2004. – №40.
2. Згуровський М. З. Шляхи нашого відродження: Наук. публ. нарис. – К.: Генеза, 2002.
3. Лаврова Л. В. Методологічні особливості філософського аналізу освіти. Філософія освіти як галузь наукового знання // Філософія. Культура. Життя: Міжвузівський збірник наукових праць. – Дніпропетровськ: Дніпропетровська державна фінансова академія, 2009. – Вип.32. – С.157–163.
4. Мельник В. Ціннісний вимір безпеки особи в умовах трансформації та демократизації суспільства. Україна–НАТО: регіональний вимір. Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції. – Львів, 6 грудня 2008 року. – С.124–126.
5. Мельниченко А. А., Поголенко І. В. Ціннісні виміри духовної культури студентів технічного ВНЗ у трансформаційному суспільстві // Український соціум. – 2005. – №1 (6). – С.31–43.
6. Мікулак Н. М. Загальноцивілізаційний та національний аспекти соціокультурних трансформацій // 29–35 Філософія. Культура. Життя: Міжвузівський збірник наукових праць. – Дніпропетровськ: Дніпропетровська державна фінансова академія, 2009. – Вип.32. – С.218.
7. Новиков Б. В. О гуманизме и антигуманизме. – К.: ІВЦ «Політехніка», 2001.
8. Поліщук І. Є. Сучасна релігійна ситуація та релігійні орієнтації студентської молоді: Зб. наук. праць // Південний архів. Іст. науки. – Херсон: ХДПУ, 2002. – Вип.7. – С.92–96.
9. Пономарьов О. С., Шатенко С. А. Громадянська згода як чинник становлення транзитивних соціумів // Наукові записки Харківського університету Повітряних Сил. Соціальна філософія, психологія. – 2007. – №1 (27). – С.65–74.
10. Похресник А. К. Соціокультурні орієнтації студентської молоді трансформаційного суспільства // Молодь у сучасному світі: морально-естетичні та культурологічні виміри. – К., 2001. – С.58–63.
11. Розов Н. С. Ценности в проблемном мире: философские обоснования и социальные приложения конструктивной аксиологии. – Новосибирск: Изд-во Новосиб. ун-та, 1998.
12. Руженцева В. І. Політико-ідеологічні ідентифікації українського студентства: фактори впливу // Український соціум. – 2005. – №1 (6). – С.44–53.
13. Ташенко А. К. Особливості соціалізації української молоді в сучасних умовах // Грані. – 2000. – №6. – С.49–53.
14. Трунов Д. Иррациональные формы патриотизма // Культурный мир меняющейся России: Материалы 15-той Всероссийской конференции студентов, аспирантов, докторантов «Майские чтения» (14 мая 2003 г.). – Пермь, 2003. – С.71.
15. Тагапов Х. Г. О новой парадигме образования // Педагогика. – 1999. – №1. – С.103–110.
16. Шелер М. Формы знания и образование: Избранные произведения. – М.: Прогресс, 1994.

References

1. Horlynskyi V. V. Fenomen bezpeky yak ob'iekt aksiolohichnoi refleksii // Multyuniversum. Filosoфskyi almanakh. – K.: Tsentr dukhovnoi kultury. – 2004. – №40.
2. Zghurovskyi M. Z. Shliakhy nashoho vidrodzhennia: Nauk. publ. narysy. – K.: Heneza, 2002.
3. Lavrova L. V. Metodolohichni osoblyvosti filosoфskoho analizu osvity. Filosoφia osvity yak haluz naukovoho znannia // Filosoφia. Kultura. Zhyttia: Mizhvuzivskyi zbirnyk naukovykh prats. – Dnipropetrovsk: Dnipropetrovska derzhavna finansova akademiia, 2009. – Vyp.32. – S.157–163.
4. Melnyk V. Tsinnisnyi vymir bezpeky osoby v umovakh transformatsii ta demokratyzatsii suspilstva. Ukraїna–NATO: regional'nyj vymir. Materialy vseukrai'ns'koi' naukovo–praktychnoi' konferentsii'. – L'viv, 6 grudnja 2008 roku. – S.124–126.
5. Melnychenko A. A., Pyholenko I. V. Tsinnisni vymiry dukhovnoi kultury studentiv tekhnichnoho VNZ u transformatsiinomu suspilstvi // Ukrainskyi sotsium. – 2005. – №1 (6). – S.31–43.
6. Mikulak N. M. Zahalnotsyvilizatsiyni ta natsionalnyi aspekty sotsiokulturnykh transformatsii // 29–35 Filosoφia. Kultura. Zhyttia: Mizhvuzivskyi zbirnyk naukovykh prats. – Dnipropetrovsk: Dnipropetrovska derzhavna finansova akademiia, 2009. – Vyp.32. – S.218.
7. Novikov B. V. O gumanizme i antigumanizme. – K.: IVTs «Politekhnik», 2001.
8. Polishchuk I. Ye. Suchasna relihiina sytuatsiia ta relihiini orientatsii studentskoi molodi: Zb. nauk. prats // Pivdennyi arkhiv. Ist. nauky. – Kherson: KhDPU, 2002. – Vyp.7. – S.92–96.
9. Ponomarov O. S., Shatenko S. A. Hromadianska zlahoda yak chynnyk stanovlennia tranzitivnykh sotsiumiv // Naukovi zapysky Kharkivskoho universytetu Povitrianykh Syl. Sotsialna filosoφia, psykholohiia. – 2007. – №1 (27). – S.65–74.
10. Pokhresnyk A. K. Sotsiokulturni orientatsii studentskoi molodi transformatsiinoho suspilstva // Molod u suchasnomu sviti: moralno–estetychni ta kulturolohichni vymiry. – K., 2001. – S.58–63.
11. Rozov N. S. Cennosti v problemnom mire: filosoфskie obosnovanija i social'nye prilozhenija konstruktivnoj aksiologii. – Novosibirsk: Izd-vo Novosib. un–ta, 1998.
12. Ruzhentseva V. I. Polityko–ideolohichni identyfikatsii ukrainskoho studentstva: faktory vplyvu // Ukrainskyi sotsium. – 2005. – №1 (6). – S.44–53.
13. Tashchenko A. K. Osoblyvosti sotsializatsii ukrainskoi molodi v suchasnykh umovakh // Hrani. – 2000. – №6. – S.49–53.
14. Trunov D. Irracional'nye formy patriotizma // Kul'turnyj mir menjajushhejsja Rossii: Materialy 15-toj Vserossijskoj konferentsii studentov, aspirantov, doktorantov «Majskie chtenija» (14 maja 2003 r.). – Perm', 2003. – S.71.
15. Tagapsoev H. G. O novej paradigme obrazovanija // Pedagogika. – 1999. – №1. – S.103–110.
16. Sheler M. Formy znaniya i obrazovanie: Izbrannye proizvedeniya. – M.: Progress, 1994.

Bushman I. A., PhD, Institute of higher education (Ukraine, Kyiv), bushman_irina@bigmir.net

Values orientations of modern society

The main purpose is to outline the cultural orientations of modern Ukrainian society and defining orientations of modern students of spiritual transformation in society. Taking philosophical justification for relaying positive human and national values in modern domestic socio-cultural space.

Keywords: value, socio-cultural orientation and education system, identity, identification.

Бушман И. А., кандидат философских наук, доцент, докторант, Институт высшего образования НАПН Украины (Украина, Киев), bushman_irina@bigmir.net

Ценностные ориентиры современного общества

Главной целью является раскрытие социокультурных ориентаций современного украинского общества и определения духовных ориентаций современного студенчества в трансформационном обществе. Осуществить философское обоснование необходимости положительной ретрансляции общечеловеческих и национальных ценностей в современном отечественном социокультурном пространстве.

Ключевые слова: ценность, социокультурная ориентация, система образования, личность, безопасность, идентификация.

* * *